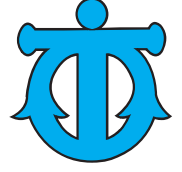

DENİZDEN MERHABA

34. YIL

İMEAK Deniz Ticaret Odası İzmir Şubesi Dergisidir.

Ekim - Kasım - Aralık 2021 • Sayı:32

■ “CONTAINERGEDDON”
KONTEYNER TAŞIMACILIĞINDA
KIYAMET SAVAŞI

■ YEŞİL MUTABAKAT VE DENİZCİLİK

■ DENİZYOLU TAŞIMACILIĞINDA
ÇEVREYE DUYARLILIK

■ BALIKÇILIKTA ENDİŞELER VE
ÇÖZÜM YOLLARI

Av. Barış Çalık

ÖZET BEYAN EKSİKLİK VE FAZLALIĞI TAKİBATLARINDA UYGULAMA FARKLILIKLARI

“Gümrük mevzuatında bahsi geçen “eşyanın yüklendiği liman idaresi veya çıkış acentesi” kavramı, eşyadaki eksiklik ve fazlalığın meydana geldiği yükleme limanı olarak değerlendirilmelidir. Keza eksikliğin ya da fazlalığın ne şekilde meydana geldiği ancak bu şekilde sağlıklı olarak ispat edilmiş olacaktır”.

Bilindiği üzere Gümrük Kanunu gereği Türkiye’ye getirilecek olan eşyalar için, henüz eşya fiilen Türk Gümrük Bölgesine gelmeden önce gümrük idarelerinde eşya hakkında özet beyan verilmesi gerekmektedir. Özet beyan, tercihe göre eşyayı Türkiye Gümrük Bölgesine getiren, eşyanın gümrük bölgesine taşıma sorumluluğunu üstlenen, eşyayı yetkili gümrük idaresine sunabilen veya eşyanın sunulmasını sağlayan kişilerden herhangi biri ile bunlar adına hareket eden temsilcileri tarafından elektronik ortamda verilmektedir. Özet beyanlarda taşınan ve Türk Gümrük Bölgesi’ne getirilecek olan eşyanın ve taşınmanın bilgileri ile bu eşyanın kap, kilo, adet bilgilerine yer verilmektedir. Özet beyanlar da her kim tarafından verilmiş ise, o kişi özet beyandaki bilgilerin doğruluğundan sorumludur.

Bazı durumlarda gümrük idarelerine verilen özet beyandaki eşyanın kap, kilo, adet bilgileri ile fiilen getirilen eşyanın kap, kilo, adet bilgileri arasında farklılık çıkabilmektedir. Böyle durumlarda ise, özet beyana kayıtlı miktara göre noksan çıkan eşya için gümrük idareleri tarafından eksiklik takibatı başlatılarak, bu eşyanın mahrecinden yüklenmemiş veya yanlışlıkla başka yere çıkartılmış veya kaza ve avarya sonucunda yok olmuş veya çalınmış bulunduğu gümrük idaresince belirlenecek

süre içinde özet beyanı veren kişi tarafından belgeleri ile kanıtlanamadığı takdirde, noksan çıkan eşya için tarife pozisyonuna göre hesaplanacak gümrük vergileri kadar para cezası tatbik edilir. Aynı şekilde özet beyana kayıtlı miktara göre bu sefer fazla çıkan eşya için de gümrük idareleri tarafından fazlalık takibatı başlatılarak bu eşyanın yanlışlıkla mahrecinden fazla olarak yüklenmiş olduğu gümrük idaresince belirlenecek süre içinde özet beyanı veren kişi tarafından belgeleri ile kanıtlanamadığı takdirde, söz konusu eşyaya el konularak mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilir, eşya tasfiyeye tabi tutulur ve ayrıca da eşyanın CIF kıymeti kadar para cezası tatbik edilir.

Gümrük idarelerince bu yönde başlatılan özet beyan eksiklik ya da fazlalık takibatlarında, özet beyanı veren kişi tarafından eksiklik veya fazlalığın neden kaynaklandığı eşyanın yüklendiği liman idaresinden veya çıkış acentesinden alınan resmî belge ile veya yükleme esnasında bu kurum ve kuruluşların bulunmaması halinde, ihracatçı veya yüklemeyi yapan kuruluştan alınan ve eşyanın yüklendiği limandaki en büyük mülki idare amirince, gümrük idaresince, ticaret ve sanayi odalarınca veya liman başkanlığınca onaylanmış belge ile ispat edilmelidir. Bu belgelerin süresi içinde gümrük idarelerine ibrazı

halinde eksiklik veya fazlalık takibatı sonlandırılmakta, ancak bu belgelerden herhangi birinin ibraz edilememesi halinde ise Gümrük Kanunu’nun 237 nci maddesi uyarınca özet beyanı veren kişi hakkında cezaî işleme başlanılarak para cezaları tatbik edilecektir.

Denizyoluyla yapılan konteyner taşımacılığında, taşınan konteynerler çoğu zaman ilk yükleme limanında, ilk yükledikleri gemi ile Türk limanlarına getirilmemektedir. Bunun yerine sıklıkla konteynerler muhtelif ara limanlarda aktarma yapıp gemi değiştirerek Türk limanların getirilmektedirler. Bu yönde aktarmalı yapılan konteyner taşımalarına konu eşyalarda eksiklik ya da fazlalık olması durumunda, gümrük idarelerince başlatılan eksiklik ya da fazlalık takibatları için ilk etapta eşyanın yüklendiği liman idaresinden veya çıkış acentesinden bu eksikliğin ya da fazlalığın neden kaynaklandığı gösterir resmi belgelerin alınması lazım gelmektedir. Burada bahsi geçen “eşyanın yüklendiği liman idaresi veya çıkış acentesi” kavramından eşyanın ilk olarak gemiye yüklendiği liman idaresi ve oradaki çıkış acentesi ya da bu yönde eşyadaki eksiklik ya da fazlalık hangi limanda meydana gelmiş ise, o liman idaresi ve oradaki acente anlaşılmalıdır zira bu yönde bir ispatlamaya ve belgelendirmeye gidilmesinin amacı, fiili hakikat olarak

DENİZ HUKUKU

yükteki eksiklik ve fazlalığın nerede ve nasıl meydana geldiğinin gümrük idaresine izah edilmesidir. Bu izahı yapacak olan da, eksiklik ve fazlalığın meydana geldiği liman idaresi ya da oradaki acentedir.

Uygulamada gümrük idarelerinin çoğunluğu konuyu bu şekilde değerlendirmekte ve eksiklik ve fazlalık takibatları için, eksiklik ya da fazlalık nerede ve hangi limanda meydana gelmiş ise, o liman idaresinden ya da oradaki çıkış acentesinden eksikliğin ya da fazlalığın neden kaynaklandığını gösterir belgelerin ibrazını talep etmektedirler. Ne var ki bazı gümrük idareleri ise konu hakkında bir yorum farklılığına giderek, “eşyanın yüklendiği liman idaresi veya çıkış acentesi” kavramını, eşyanın gemiye son yüklendiği ve doğrudan Türk Gümrük Bölgesine getirildiği son aktarma limanı idaresi ve oradaki acente olarak değerlendirmekte, eşyanın gemiye son yüklendiği ve doğrudan Türkiye 'ye getirildiği son aktarma limanı idaresinden ya da oradaki acentesinden bu yöndeki eksiklik ya da fazlalığın neden ve ne şekilde meydana geldiğini gösterir resmi belgenin ibraz edilmesini talep

etmektedir. Kanımızca bu yöndeki yorum hatalıdır zira eksiklik ya da fazlalık takibatlarında amaç, eksiklik ya da fazlalığın nerede, nasıl ve ne şekilde meydana geldiğinin açıklanıp belgelendirilmesidir. Eğer gerçekten yükteki eksiklik ya da fazlalık eşyanın son aktarma yaptığı limanda meydana gelmiş ise, son aktarma limanı idaresi ya da oradaki çıkış acentesi eksiklik ya da fazlalığın neden kaynaklandığını açıklayabilecektir. Ne var ki eğer yükteki eksiklik ya da fazlalık ilk yükleme limanında ya da başkaca bir aktarma limanında meydana gelmiş ise, hali ile son aktarma limanı idaresi ya da oradaki acente eksiklik ya da fazlalığın kendi limanlarında ve sorumluluk alanlarında meydana gelmemiş olması nedeniyle, bu yöndeki bir eksiklik ya da fazlalığın neden kaynaklandığını açıklayamayacaktır. Bu durum da özet beyanı verenler hakkında para cezasının tatbik edilmesine sebep olacaktır ve muhtemel mağduriyetlere sebebiyet verecektir.

Bu vesile ile, özet beyandaki bilgiler ile gemiden tahliye edilen eşyanın kap, kilo, adedi arasında herhangi bir uyumsuzluk olması durumunda, gümrük idarelerince

başlatılan eksiklik ya da fazlalık takibatlarında, bu eksiklik ya da fazlalığın nerede, nasıl ve ne şekilde meydana geldiğinin ispatı ve belgelendirilmesi hususunda aranması gereken resmi belge, eksiklik ya da fazlalık hangi limanda meydana gelmiş ise, o liman idaresinden ya da oradaki acenteden alınan ve eksiklik ya da fazlalığın nasıl ve ne şekilde meydana geldiğini gösterir resmi belge olmalıdır. Diğer bir ifade ile, Gümrük mevzuatında bahsi geçen “eşyanın yüklendiği liman idaresi veya çıkış acentesi” kavramı, eşyadaki eksiklik ve fazlalığın meydana geldiği yükleme limanı olarak değerlendirilmelidir. Keza eksikliğin ya da fazlalığın ne şekilde meydana geldiği ancak bu şekilde sağlıklı olarak ispat edilmiş olacaktır. Bunun haricinde eksiklik ya da fazlalık nerede meydana gelmiş olsa olsun, gerçekte eşyadaki eksiklik ya da fazlalığın meydana geldiği liman idaresini nazara almayarak, sadece son aktarma limanı idaresinden yükteki eksikliğin ya da fazlalığın açıklanmasının istenmesi kanımızca hatalı bir uygulama olmakta ve çoğunlukla taşıyıcılar adına özet beyan veren gemi acenteleri yönünden mağduriyetlere yol açmaktadır.